

Настојање Европске комисије да унапреди захтев Србије за чланство у Европској унији вероватно неће добити потребну подршку земаља чланица, што открива све већи раскол због тога како земље кандидати треба да заслуже напредак на путу европских интеграција.

Комисија ће у среду затражити од амбасадора држава чланица ЕУ, који се састају у Бриселу, да одобре отварање новог преговарачког "кластера" у процесу приступања — групе реформи које земље кандидати морају да спроведу пре него што постану чланице Уније.

Међутим, неколико влада је скептично према том потезу, а Холандија је спремна да уложи вето, рекло је за ПОЛИТИЦО пет дипломата и званичника.

Ово неслагање одражава ширу расправу о проширењу Европске уније. Према речима двојице званичника, Комисија све више представља проширење као геополитички механизам да се земље кандидати подстичу да се што више приближе Европи, а што више одмакну од других сила. С друге стране, поједине државе чланице страхују да би земље кандидати могле бити награђене пре него што остваре довољан напредак у области демократије и реформе правосуђа.

Отварање трећег кластера значило би почетак усклађивању правила Србије о прекограничним услугама са јединственим тржиштем Европске уније, укључујући признавање професионалних квалификација и мере за олакшавање пословања преко граница.

"Отварање Кластера 3 у преговорима Србије о приступању Европској унији одавно касни", изјавио је Немања Старовић, министар за европске интеграције Србије. "Србија је практично блокирана на овој тачки већ готово пет година. Тешко је тврдити да реформски напори које је државна управа Србије спровела од 2022. године до данас не заслужују макар овако скроман помак у процесу."

Он је додао да би ново одлагање одлуке представљало пропуштену прилику да се подстакну будуће реформе и да би "било најбољи могући поклон антиевропским политичким снагама, како у Србији, тако и широм континента".

Европска комисија у великој мери дели такву оцену. Званичници у Бриселу већ дуже време препоручују отварање овог кластера, али је за такву одлуку потребна једногласна сагласност свих 27 држава чланица ЕУ, док је процес практично заустављен због забринутости у вези са стањем људских права у Србији.

Холандија ће, међутим, наставити да се противи отварању нових могућности у процесу проширења за Србију док се она креће садашњим путем, док су дипломате из још две државе чланице ЕУ оцениле да иницијатива за отварање новог кластера вероватно неће напредовати у скорије време. Један од њих рекао је да би унапређење приступног процеса земље која одржава блиске односе са Русијом послало погрешну поруку у тренутку када Украјина и Молдавија још нису отвориле све своје формалне преговарачке кластере.

Дипломата који је против плана да се проширење учини "геополитичким алатом" за даљеостанак Србије не европском путу, оценио је да ова идеја функционише само "док земља заиста не буде унутра, а онда постаје главобоља геополитичких размера".

У интерном документу који је циркулисао међу амбасадорима пре састанка у среду, у који је увид имао Политико, Комисија је саопштила да је "Србија недавно спровела значајне обавезе" и истакла да је "отклонила назадовање до којег је дошло" када су у јануару усвојени спорни закони.

Међутим, само неколико недеља раније, у поверљивом извештају о Србији који је добио Политико, Комисија је известила о значајним забринутостима у вези са људским правима, упозоравајући да се "притисак на организације цивилног друштва и новинаре појачао, укључујући кампање блацења појединаца и организација које се залажу за владавину права и борбу против корупције".

Анализа је тада показала да "није било напретка у низу случајева корупције великих размера", укључујући и истраге о урушавању надстрешнице железничке станице у Новом Саду, у којој је погинуло 16 људи, што је покренуло протесте широм земље.

Без одлуке о отварању кластера, Комисија ће се окренути другим начинима да награди Београд за законске промене, рекла су два званичника.

Они наводе да се сада саставља листа опција, али истичу да је мало вероватно да ће она бити представљена пре избора који се очекују у наредним месецима.

(Н1, Политико)